

ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Η **Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.)** παρέχει προστασία και βοήθεια στους πρόσφυγες του κόσμου. Με έδρα τη Γενεύη της Ελβετίας, ο οργανισμός δημιουργήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και άρχισε να λειτουργεί το 1951, βοηθώντας αρχικά περισσότερους από ένα εκατομμύριο Ευρωπαίους πρόσφυγες που προκάλεσε ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος.

Τις επόμενες δεκαετίες ωστόσο, καθώς αυξανόταν συνεχώς ο αριθμός των ξεριζωμένων ανθρώπων παγκοσμίως, η λειτουργία της Υ.Α. παρατεινόταν για άλλα πέντε χρόνια. Το Δεκέμβριο του 2003, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αποφάσισε να άρει τον χρονικό περιορισμό στη λειτουργία της. Στις αρχές του 2008, ο αριθμός των ατόμων που υπάγονταν στην εντολή της Υ.Α. ανερχόταν σε 31,7 εκατομμύρια παγκοσμίως, έχοντας αυξηθεί τόσο ο αριθμός των προσφύγων (11,4 εκατομμύρια το 2007 σε σύγκριση με 9,9 εκατομμύρια το 2006), όσο και ο αριθμός των εσωτερικά εκτοπισμένων υπό την εντολή της Υ.Α. (13,7 εκατομμύρια το 2007 σε σύγκριση με 12,8 εκατομμύρια το 2006).

Στα άτομα που υπάγονται στην εντολή της Υ.Α. δεν περιλαμβάνονται μόνο πρόσφυγες αλλά και ομάδες ανθρώπων, όπως αιτούντες άσυλο, επαναπατριζόμενοι πρόσφυγες, ανιθαγενείς και ορισμένοι, όχι όμως όλοι, από τους περίπου 26 εκατομμύρια ανθρώπους που είναι εκτοπισμένοι μέσα στις ίδιες τους τις χώρες και έχουν επίσημα αναγνωριστεί ως εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της χώρας πληθυσμοί.

Από την ίδρυση της έως σήμερα, η Υ.Α. έχει βοηθήσει πάνω από 50 εκατομμύρια ανθρώπους να ξαναρχίσουν επιτυχώς τη ζωή τους, κι έχει τιμηθεί δύο φορές με το Νόμπελ Ειρήνης, το 1954 και το 1981.

Ο σημερινός Ύπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες είναι ο Αντόνιο Γκουτέρες, πρώην πρωθυπουργός της Πορτογαλίας, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 15 Ιουνίου 2005. Είναι ο δέκατος Ύπατος Αρμοστής του οργανισμού. Αναφέρεται προφορικά στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο ως προς τα ζητήματα συντονισμού του οργανισμού και υποβάλλει σε ετήσια βάση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ γραπτή έκθεση για το συνολικό έργο της Υ.Α. Τα προγράμματα της Υ.Α. εγκρίνονται και ελέγχονται από την Εκτελεστική Επιτροπή της Υ.Α., την οποία συνθέτουν σήμερα 76 κράτη-μέλη.

Η Σύμβαση του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες (1951) καθώς και το ιδρυτικό κείμενο της Υ.Α. ορίζει τους πρόσφυγες ως ανθρώπους "που έχουν τραπεί σε φυγή από τη χώρα τους λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης για λόγους φυλετικούς, θρησκευτικούς, εθνικής καταγωγής, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, οι οποίοι δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους". Περιφερειακά κείμενα όπως η Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας για τους Πρόσφυγες (1969) και η Διακήρυξη της Καρταχένα στη Λατινική Αμερική (1984) διεύρυναν αυτόν τον ορισμό ώστε να καλύπτει και ανθρώπους που έχουν τραπεί σε φυγή λόγω πολέμου ή ένοπλης σύρραξης.

Η κυριότερη αρμοδιότητα της Υ.Α., γνωστή ως "διεθνής προστασία", είναι να διασφαλίζει το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφύγων, περιλαμβανομένης της δυνατότητάς τους να αιτούνται άσυλο, και το δικαίωμά τους να μην επιστρέφονται χωρίς τη θέλησή τους σε χώρα όπου έχουν λόγους να φοβούνται δίωξη. Ο οργανισμός προάγει τις διεθνείς συμφωνίες για τους πρόσφυγες, παρακολουθεί τη συμμόρφωση των κυβερνήσεων με το διεθνές δίκαιο και παρέχει υλική βοήθεια όπως τροφή, νερό, στέγη και ιατρική περίθαλψη σε κατατρεγμένους αμάχους.

Η Υ.Α. αναζητά, επίσης, μία από τις τρεις μόνιμες λύσεις για τους πρόσφυγες. Ο εθελοντικός επαναπατρισμός είναι η προτιμότερη λύση για τους περισσότερους πρόσφυγες του κόσμου. Ωστόσο, αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, και σε αυτές τις περιπτώσεις, η Υ.Α. βοηθά τους ανθρώπους να ξαναχτίσουν τη ζωή τους κάπου αλλού - είτε σε χώρες όπου αναζήτησαν αρχικά άσυλο, είτε σε τρίτες χώρες που είναι διατεθειμένες να τους δεχτούν.

Κατά καιρούς, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ έχει ζητήσει από την Υ.Α. να βοηθήσει ομάδες εκτοπισμένων στο εσωτερικό της χώρας τους ανθρώπων, ο αριθμός των οποίων έχει αυξηθεί δραματικά μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, εξαιτίας της αύξησης του αριθμού των εθνικών και εμφύλιων συγκρούσεων ανά τον κόσμο.

Οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν διασχίσει διεθνή σύνορα και συνεπώς δεν προστατεύονται από τις ίδιες διεθνείς συμβάσεις που καλύπτουν τους πρόσφυγες. Ωστόσο, η κατάστασή τους μοιάζει πολύ με αυτή των προσφύγων και μια συντονισμένη επιχείρηση βοήθειας είναι η πιο λογική και ενδεδειγμένη λύση, ειδικά σε περιπτώσεις επαναπατρισμού, όπου οι εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της χώρας πληθυσμοί βρίσκονται συχνά στις ίδιες περιοχές με τους επαναπατριζόμενους πρόσφυγες και έχουν λίγο-πολύ τις ίδιες ανάγκες. Το 2005, ο ΟΗΕ και άλλοι εξειδικευμένοι οργανισμοί συμφώνησαν να προσεγγίσουν το πρόβλημα των εσωτερικά εκτοπισμένων ανθρώπων με πιο συντονισμένο και ενιαίο τρόπο. Σύμφωνα με τη νέα αυτή προσέγγιση, η Υ.Α. θα αναλάβει στο μέλλον την επίβλεψη των αναγκών προστασίας και στέγασης των εσωτερικά εκτοπισμένων ανθρώπων, καθώς και το συντονισμό και τη διαχείριση όσων καταυλισμών δημιουργηθούν. Από το 1970 και μετά, η Υ.Α. έχει συμμετάσχει σε περισσότερες από 30 επιχειρήσεις για την παροχή βοήθειας σε εκτοπισμένους στο εσωτερικό της χώρας πληθυσμούς, μεταξύ άλλων στο Τιμόρ, τη Σρι-Λάνκα, την Ουγκάντα, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, την Κολομβία, το Αφγανιστάν και πιο πρόσφατα στην περιοχή του Νταρφούρ στο Σουδάν. Σήμερα βοηθά

περίπου 13,7 εκατομμύρια εσωτερικά εκτοπισμένους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο.

Τα προγράμματα της Υ.Α. χρηματοδοτούνται από εθελοντικές εισφορές, κυρίως των κυβερνήσεων, αλλά και άλλων φορέων, όπως ιδιωτών και οργανισμών. Λαμβάνει επίσης από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΟΗΕ μια μικρή εισφορά για την κάλυψη μέρους των διοικητικών της εξόδων.

Τον Απρίλιο του 2008, ο αναθεωρημένος προϋπολογισμός της Υ.Α. ήταν 1,64 δις δολάρια, για την κάλυψη και των συμπληρωματικών προγραμμάτων. Το 2007, κύριοι χρηματοδότες ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες με 367 εκ. δολάρια, η Ιαπωνία με 89 εκ. δολάρια, η Σουηδία με 85 εκ. δολάρια., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με 84 εκ. δολάρια και η Ολλανδία με 74 εκ. δολάρια.

Τον Απρίλιο του 2008, η Υ.Α. είχε 6.351 άτομα προσωπικό - μόνιμο και εποχιακό - στα 268 γραφεία της σε 117 χώρες, το 86.8% των οποίων βρίσκονται σε απομονωμένες κι επικίνδυνες περιοχές. Μεταξύ των κυριότερων προγραμμάτων παροχής βοήθειας της Υ.Α. το 2008 είναι οι επιχειρήσεις στο Ιράκ, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, την Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία/Τσαντ/Νταρφούρ, την Κολομβία, τη Σομαλία, τη Σρι Λάνκα, το Αφγανιστάν, τη Λιβερία, το Νότιο Σουδάν και την Ουγκάντα. Η Ύπατη Αρμοστέα ασχολείται επίσης με ζητήματα σχετικά με μεικτές μετακινήσεις προσφύγων, αιτούντων άσυλο και οικονομικών μεταναστών, διαμέσου χερσαίων συνόρων, αλλά και μέσω του Ατλαντικού Ωκεανού, του Κόλπου του Άντεν, της Μεσογείου και άλλων θαλάσσιων οδών.

Καθώς οι ανθρωπιστικές κρίσεις γίνονται όλο και πιο περίπλοκες, η Υ.Α. έχει διευρύνει τόσο τον αριθμό όσο και τη φύση των συνεργαζόμενων με αυτήν οργανώσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται άλλοι οργανισμοί του ΟΗΕ και πάνω από 600 μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με:

Τμήμα Ενημέρωσης Υ.Α.

Ταυγέτου 23, Π. Ψυχικό

Αθήνα 15452

Τηλέφωνο: 2106796462-3

Φαξ: 2106756800

Email: kehayioy@unhcr.org

nanou@unhcr.org

Ιστοσελίδα: www.unhcr.org (Αγγλικά)

www.unhcr.gr (Ελληνικά)

Ιούνιος 2008